

OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2014 No. 1132

Rheoliadau Ffedereiddio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2014

RHAN 5

CYMWYSIADAU A CHYFNOD SWYDD

Cymwysiadau ac anghymwysiadau

35. Yn Atodlen 7 nodir o dan ba amgylchiadau y mae person yn gymwys ar gyfer, neu wedi ei anghymhwysu rhag dal neu barhau mewn swydd fel llywodraethwr.

Cyfnod swydd

36.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraffau (2) i (9), mae llywodraethwr yn dal ei swydd am gyfnod penodol o bedair blynedd o'r dyddiad yr etholir neu y penodir y person hwnnw.

(2) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i unrhyw lywodraethwr sy'n bennaeth y ffederasiwn neu'n bennaeth ysgol ffederal, nac i unrhyw lywodraethwr sefydledig ex officio, a gaiff ddal swydd cyhyd ag y bo'r person hwnnw yn parhau yn y swydd y mae swydd y person hwnnw fel llywodraethwr yn deillio ohoni.

(3) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i unrhyw lywodraethwr sefydledig y pennir cyfnod ei swydd gan y person a benododd y llywodraethwr hwnnw, hyd at bedair blynedd fan hwyraf.

(4) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i unrhyw lywodraethwr ychwanegol, llywodraethwr sefydledig ychwanegol nac aelod gweithrediaeth interim a benodir o dan adrannau 6, 7, 13 neu 14 o Ddeddf 2013, y pennir cyfnod ei swydd gan y person a benododd y llywodraethwr hwnnw, hyd at bedair blynedd fan hwyaf.

(5) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i unrhyw athro-lywodraethwr neu staff-lywodraethwr sydd i ddal swydd am gyfnod o ddwy flynedd o ddyddiad penodi'r person hwnnw.

(6) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i unrhyw riant-lywodraethwr ysgol feithrin a gynhelir sydd i ddal swydd am gyfnod penodol o ddwy flynedd o ddyddiad ethol neu benodi'r person hwnnw.

(7) Nid yw paragraff (1) yn gymwys i unrhyw ddisgybl-lywodraethwr cyswllt sydd i ddal swydd am gyfnod o un flwyddyn o ddyddiad penodi'r person hwnnw. Nid oes dim yn y paragraff hwn sy'n rhwystro disgybl-lywodraethwr cyswllt rhag cael ei ailbenodi ar ddiwedd cyfnod y person hwnnw mewn swydd.

(8) Caiff dirprwy lywodraethwr ddal swydd hyd y cynharaf o'r canlynol—

- (a) diwedd pedair blynedd o'r dyddiad y daw penodiad y person hwnnw i rym;
- (b) y dyddiad y bydd y llywodraethwr gwreiddiol (onid yw wedi ei ddiswyddo o dan reoliad 38(2)) yn rhoi hysbysiad ysgrifenedig i glerc y corff llywodraethu yn nodi y gall y person hwnnw weithredu fel llywodraethwr sefydledig a'i fod yn fodlon gwneud hynny; neu
- (c) y dyddiad y bydd person ar wahân i'r llywodraethwr gwreiddiol yn cymryd y swydd y mae swydd y llywodraethwr sefydledig ex officio yn bodoli o'i herwydd.

(9) Nid yw'r rheoliad hwn yn rhwystro llywodraethwr rhag—

- (a) cael ei ethol neu ei benodi am gyfnod pellach, ac eithrio fel y darperir fel arall yn y Rheoliadau hyn;
- (b) ymddiswyddo yn unol â rheoliad 37(1);
- (c) cael ei ddiswyddo o dan reoliadau 38 i 40; neu
- (d) cael ei anghymhwysu, yn rhinwedd unrhyw ddarpariaeth yn y Rheoliadau hyn, rhag dal neu barhau i ddal swydd.

(10) Yn y rheoliad hwn ystyr “y llywodraethwr gwreiddiol” (“*the original governor*”) yw'r llywodraethwr sefydledig ex officio y penodir y dirprwy lywodraethwr i weithredu yn ei le.

Ymddiswyddo

37.—(1) Caiff llywodraethwr ymddiswyddo ar unrhyw adeg drwy roi hysbysiad ysgrifenedig i glerc y corff llywodraethu.

(2) Caiff y pennaeth dynnu ei ymddiswyddiad yn ôl ar unrhyw adeg drwy roi hysbysiad ysgrifenedig i glerc y corff llywodraethu.

(3) Caiff llywodraethwr sefydledig ex officio ymddiswyddo fel llywodraethwr naill ai'n barhaol neu dros dro, ond ni fydd ymddiswyddiad y person hwnnw yn rhagfarnu swydd llywodraethwr ex officio olynedd y person hwnnw yn y swydd y mae ei swydd fel llywodraethwr ex officio yn deillio ohoni.

Diswyddo llywodraethwyr awdurdod lleol, llywodraethwyr sefydledig, llywodraethwyr cynrychiadol, llywodraethwyr cymunedol ychwanegol a noddwr-lywodraethwyr

38.—(1) Caiff y person a benododd y llywodraethwr hwnnw ddiswyddo unrhyw lywodraethwr awdurdod lleol, llywodraethwr sefydledig neu lywodraethwr cynrychiadol, a rhaid i'r person hwnnw roi hysbysiad ysgrifenedig o hynny i glerc y corff llywodraethu ac i'r llywodraethwr a ddiswyddir felly.

(2) Caiff y person a enwir yn yr offeryn llywodraethu fel y person sydd â'r hawl i ddiswyddo'r llywodraethwr hwnnw, ddiswyddo unrhyw lywodraethwr sefydledig ex officio, a rhaid i'r person hwnnw roi hysbysiad ysgrifenedig o hynny i glerc y corff llywodraethu ac i'r llywodraethwr a ddiswyddir felly.

(3) Caiff y person a enwebodd y llywodraethwr hwnnw ddiswyddo unrhyw lywodraethwr cymunedol ychwanegol neu noddwr-lywodraethwr, a rhaid i'r person hwnnw roi hysbysiad ysgrifenedig o hynny i glerc y corff llywodraethu ac i'r llywodraethwr a ddiswyddir felly.

Diswyddo llywodraethwyr cymunedol

39. Caiff y corff llywodraethu ddiswyddo unrhyw lywodraethwr cymunedol (ac eithrio llywodraethwr cymunedol ychwanegol) yn unol â'r weithdrefn a nodir yn rheoliad 41.

Diswyddo rhiant-lywodraethwyr a benodwyd, llywodraethwyr partneriaeth a disgybl-lywodraethwyr cyswllt

40. Caiff y corff llywodraethu ddiswyddo unrhyw riant-lywodraethwr a benodwyd gan y corff llywodraethu o dan baragraffau 9 i 11 o Atodlen 2 neu unrhyw lywodraethwr partneriaeth ac unrhyw ddisgybl-lywodraethwr cyswllt yn unol â'r weithdrefn a nodir yn rheoliad 41.

Y weithdrefn ar gyfer diswyddo llywodraethwyr gan y corff llywodraethu

41.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys mewn perthynas â diswyddo llywodraethwr yn unol â rheoliad 39 neu 40.

(2) Ni fydd penderfyniad a gaiff ei basio mewn cyfarfod o'r corff llywodraethu i ddiswyddo llywodraethwr yn cael effaith oni bai—

(a) bod y llywodraethwr neu'r llywodraethwyr sy'n cynnig diswyddo'r person hwnnw, cyn i'r corff llywodraethu benderfynu diswyddo'r llywodraethwr, yn nodi yn y cyfarfod hwnnw eu rhesymau dros wneud hynny ac y rhoddir cyfle i'r llywodraethwr y cynigir ei ddiswyddo wneud datganiad i ymateb; a

(b) y pennir mater diswyddo'r llywodraethwr fel eitem o fusnes ar agenda'r cyfarfod.

(3) Ar ôl pasio penderfyniad i ddiswyddo llywodraethwr rhaid i'r corff llywodraethu hysbysu'r person a ddiswyddir, mewn ysgrifen, o'r rhesymau dros y diswyddo.